

Dosarul nr. 3r-270/20

Prima instanță: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Minciuna, E. Palanciuc, V. Negru)

DECIZIE

28 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Victor Burduh

examinând recursul depus de Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea,

în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de către Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova cu privire la anularea parțială a scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prelabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă,

împotriva încheierii din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost declarată inadmisibilă acțiunea depusă de către Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea,

c o n s t a t ă :

La 18 septembrie 2020, Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea au depus contestație împotriva Comisiei Electorale Centrale, ulterior concretizată, solicitând anularea parțială a scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020 ce ține de deschiderea a 9 secții de votare în aceeași clădire în sediul ambasadei Republicii Moldova și în partea ce ține de deschiderea și creșterea numărului de secții de votare în Federația Rusă față de scrutinele precedente de la 11 până la 38 de secții, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prelabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă.

Prin încheierea din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost declarată inadmisibilă acțiunea Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova cu privire la anularea parțială

a scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prelabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

La 23 septembrie 2020, Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea au depus recurs motivat împotriva încheierii din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău (f. d. 56).

În motivarea recursului au invocat dezacordul cu încheierea contestată, deoarece nu s-a ținut cont de dovezi clare de fraudare a procesului electoral prin imposibilitatea desfășurării acestuia în sediul ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă cu 9 secții de votare într-o singură clădire.

Astfel, au indicat că pe data de 11 septembrie 2020, Comisia Electorală Centrală s-a adresat către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova cu scrisoarea nr. 8/2780, solicitând deschiderea secțiilor de votare peste hotare.

Totodată, au susținut că din totalul de 202 secții de votare propuse a fi deschise peste hotare, 38 urmează a fi deschise în Federația Rusă, dintre care 9 secții nemijlocit la sediul ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă, fapt menționat expres în lista anexată la scrisoarea sus-menționată a Comisiei Electorale Centrale.

În contextul dat, au remarcat că anterior au sesizat Comisia Electorală Centrală în privința falsului asupra cererilor de înregistrare prelabilă pentru deschiderea de secții de votare în Federația Rusă.

La fel, au enunțat că deschiderea a 9 secții de votare într-o singură clădire la sediul ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă, înseamnă a putea primi circa 30 000 de persoane, care urmează să participe la alegeri, iar accesul unui asemenea număr de oameni prin intrarea ambasadei Republicii Moldova în Federația Rusă, situată pe str. Kuznetsky Most, 18 din Moscova, este imposibilă.

Recurenții au solicitat casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău și emiterea unei noi hotărâri cu privire la anularea parțială a scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020 ce ține de deschiderea a 9 secții de votare în aceeași clădire în sediul ambasadei Republicii Moldova și în partea ce ține de deschiderea și creșterea numărului de secții de votare în Federația Rusă față de scrutinele precedente de la 11 până la 38 de secții, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prelabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ reține că, la caz, se contestă un act al Comisiei Electorale Centrale în perioada electorală, iar în conformitate cu art. 74 alin. (6) din Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel - un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată în data de 22 septembrie 2020.

Astfel, recursul depus la 23 septembrie 2020 de către Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea, este în termen.

La 25 septembrie 2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat Comisiei Electorale Centrale și Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, inclusiv prin poștă electronică, pentru notificare copia recursului depus de către Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea, cu explicarea dreptului de a depune referință (f. d. 68, f. d. 70), însă Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova nu și-a valorificat dreptul procedural de depunere a acesteia.

Iar la data de 28 septembrie 2020, ora 10.44, intimatul Comisia Electorală Centrală a depus referința prin care a solicitat respingerea cererii de recurs ca fiind nefondată și menținerea încheierii din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 243 alin. (2) Cod administrativ, instanța competentă soluționează recursul împotriva încheierilor judecătorești fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, instanța competentă poate cita participanții la proces.

În speță, completul nu consideră oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece argumentele recurentului au fost expuse cu suficientă claritate.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul depus de Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea, urmează a fi admis cu anularea încheierii din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei la rejudecare, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. c) din Codul administrativ, examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă decizie prin care anulează încheierea și adoptă o nouă încheiere.

După cum denotă actele cauzei prin încheierea din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost declarată inadmisibilă acțiunea Partidului Politic „Partidul Liberal” și Blocului Electoral Unirea împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova cu privire la anularea parțială a scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prealabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, și anume că reclamantii nu pot revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17.

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, constată însă că prima instanță a interpretat în mod eronat normele de drept material și procedural pertinente speței, iar drept consecință prematur a declarat acțiunea ca inadmisibilă.

În conformitatea cu art. 207 alin. (1) și alin. (2) lit. e) Cod administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sânt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs. Acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17.

Potrivit art. 17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

În conformitate cu art. 5 Cod administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

La caz, instanța de recurs atestă că reclamantii Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea au solicitat efectuarea controlului judecătoresc de legalitate al scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020, în partea ce ține de deschiderea a 9 secții de votare în aceeași clădire în sediul ambasadei Republicii Moldova și în partea ce ține de deschiderea și creșterea numărului de secții de votare în Federația Rusă față de scrutinele precedente de la 11 până la 38 de secții, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prelabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă.

Conform art. 3 Cod administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.

Din sensul normelor de drept enunțate, rezultă că unul din elementele definiției ale acțiunii în contencios administrativ este revendicarea unui drept propriu, vătămat prin una din formele activității administrative, or, acțiunea în contencios administrativ trebuie să urmărească revendicarea unui drept subiectiv vătămat.

Potrivit art. 20 Cod administrativ, dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.

Articolul 39 alin. (1) și (2) din Cod administrativ garantează controlul judecătoresc al activității administrative și stipulează că acesta nu poate fi îngădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Cu referire la prevederile normelor sus-menționate, rezultă că revendicarea dreptului propriu este una din condițiile fundamentale pentru ca acțiunea în contencios administrativ să treacă testul admisibilității.

Sub acest aspect, este important faptul că însăși scrisoarea Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020 adresată Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova ține de activitatea de organizare și desfășurare a alegerilor pentru funcția de Președintele al Republicii Moldova din 1 noiembrie 2020, și anume deschiderea secțiilor de votare în afara țării, și are tangență nemijlocită cu partidele politice în cadrul cursei electorale.

În acest sens este relevant că Legea Supremă a Republicii Moldova garantează libertatea partidelor și a altor organizații social-politice. Așa, Constituția Republicii Moldova prevede în art. 41 alin. (1) că partidele politice contribuie la definirea și la exprimarea voinței politice a cetățenilor și, în condițiile legii, participă la alegeri.

De altfel, prin art. 41 alin. (3) din Constituție, Statul asigură respectarea drepturilor și intereselor legitime ale partidelor și ale altor organizații social-politice.

La caz, sunt pertinente și prevederile art. 1 alin. (2) din Legea privind partidele politice nr. 294 din 21 decembrie 2007, care stipulează că partidele politice participă, prin înaintarea și susținerea candidaților, la alegeri și la constituirea autorităților publice, stimulează participarea cetățenilor la alegeri, participă, prin reprezentanții lor, la exercitarea în mod legal a puterii în stat, desfășoară alte activități în conformitate cu legea.

Așadar, din analiza normelor enunțate se denotă netemeinicia concluziei primei instanțe, care, interpretând și aplicând eronat normele de drept material și procedural, greșit a conchis că Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea nu revendică încălcarea, prin emiterea de către Comisia Electorală Centrală a scrisorii contestate, a unui drept în sensul art. 17, iar drept consecință neîntemeiat a declarat acțiunea acestora inadmisibilă în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) Cod administrativ.

În alt aspect, completul relevă ca prima instanță a eludat să verifice calitatea scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020 și dacă aceasta întrunește condițiile unui act administrativ individual sau normativ ori dacă constituie operațiune administrativă sau activitate administrativă, iar drept consecință dacă poate constitui obiectul controlului de legalitate în conformitate cu Codul administrativ.

În această ordine de idei, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ notează că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție. Dreptul de acces la instanță trebuie să fie „concret și efectiv” (Bellet împotriva Franței, § 38). Efectivitatea dreptului de acces impune ca un individ „să beneficieze de o posibilitate clară și concretă de a contesta un act ce constituie o ingerință în drepturile sale” (Bellet împotriva Franței, § 36; Nunes Dias împotriva Portugaliei).

Având în vedere cele expuse, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide de a admite recursul depus de

către Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea și a anula încheierea din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

În conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul depus de Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea.

Se anulează încheierea din 22 septembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, în cauza de contencios administrativ, intentată la contestația depusă de către Partidul Politic „Partidul Liberal” și Blocul Electoral Unirea împotriva Comisiei Electorale Centrale, persoană terță Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova cu privire la anularea parțială a scrisorii Comisiei Electorale Centrale nr. 8/2780 din 11 septembrie 2020, obligarea verificării tuturor înregistrărilor prelabile parvenite pentru deschiderea secțiilor de votare în Federația Rusă și obligarea soluționării a problemei deschiderii secțiilor de votare în Federația Rusă și se restituie cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Victor Burduh